

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Sitnè actus Fidei liber, & à motione voluntatis dependens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO DECIMAQUARTA.

De libertate actus Fidei. Vbi de
piâ affectione.

NON inter infimas tractatus hujus controversias ponenda hac de actus Fidei libertate difficultas, utpote qua primos etiam Theologos in tam diversas traxit sententias. Libertas porro, de qua sermonem hic instituimus, non est libertas à coactione, seu vi extrinsecus illatâ, sed perfectissîma libertas indifferentiâ, ita nimirum, ut positis omnibus ad objectum aliquod ob divinam auctoritatem credendum in actu primo requisitis, homo adhuc plenè sui juris sit, & vel omnem circa rem propositam cohibere actum possit, vel etiam contrarium elicere. Hoc verò non ita intelligendum est, quasi intellectui ipsi hac insita sit libertas & indifferentiâ, ut se ad utramque contradictionis partem inslectere, & in hunc vel illum actum prohibito prodire possit; hac enim virtus, voluntatis propria est, quæ arbitra mentis, pro suâ tum in alias animi facultates, tum etiam intellectum potestate, eum ad hunc vel illum actum determinat, & ab omni etiam judicio exercendo interdum cohibet: imò ubi obscure, ut in presenti contingit, objectum proponitur, intellectum in obsequium Fidei captivat, & suo subdit imperio.

SECTIO PRIMA.

Sitne actus Fidei liber, & à motione
voluntatis dependens.

I.

Actus Fidei à voluntate pendere potest mediâtè & immédiâtè.

Actus Fidei duobus modis à voluntate pendere potest, mediâtè, & immédiâtè. Tunc dicitur mediâtè pendere à voluntate, quando voluntas imperat intellectui ut mysterium, quod credendum proponitur, consideret, motivâque ad assensum illi præbendum conducentia, maturè ponderet. Immédiâtè verò tunc à voluntate pendet actus Fidei, quando jam proposito objecto, & perpensis motivis, imperat voluntas intellectui, ut actu credat, & articulo proposito assensum de facto præbeat. De hoc secundo modo concurrenti voluntatis procedit præfens quæstio; determinatio enim mediata actibus Fidei cum actibus aliarum scientiarum est cõmunitis, cum penes voluntatem sit, intellectum ad objecti etiam scientifici considerationem applicare, vel illius considerationem impedire

Sermo hic est de determinatione voluntatis in mediâtè.

Primus itaque hac in re dicendi modus est Cælestani 1. 2. quæst. 65. art. 4. qui tale voluntatis in intellectum imperium esse affirmat, ut etiam nulla ratione vel motivo assentiendi proposito, illum ad assensum objecto illi præbendum cogere despoticè possit. Sed contra: objectum enim assensus seu judicii est verum, saltem apprens, sicut objectum prosecutionis in voluntate est bonum: unde sicut cogere se nequit voluntas ad amandum id, quod saltem non apparet bonum, ita nec cogere potest intellectum ad assentiendum illi, quod non apparet verum: alioqui judicare pro libito quis posset, homines in tali civitate, Constantinopoli ex gratia esse paros, & statim relicto priori actu, judicare eos esse impares, cum ad utrumque assensum eliciendum par sit ratio, aut potius nulla. Sic etiam persuadere quis sibi pro arbitrio posset Turcam esse mortuum, Antichristum natum, & sexcenta hujusmodi, quæ manifestè apparent quàm parum sint rectæ rationi consentanea. Tandem hæc sententia pugnat apertè cum doctrinâ Philosophi 2. de animâ, textu 157. dicentis, posse nos phantasiari cum volumus; opinari autem non ita. Voluntatis ergo imperium in intellectum non est despoticum, ut in

II.

Nulla præcedente ratione cogere nequit voluntas intellectum ad assentiendum objecto.

Incommoda ex hujusmodi voluntatis in intellectu inintellectu.

Dicitur quoddam Aristoteli.

membra

TOM. II.

membra externa, sed politicum, propositis scilicet rationibus illum rationali modo movendo.

III. *Docent nonnulli positivum voluntatis imperium ad actum Fidei non requiri.*

Secunda sententia est Scoti, & aliorum, positivum scilicet voluntatis imperium, ad actum Fidei circa mysterium aliquod elicendum non esse necessarium, sed si voluntas negativè se habeat, & non renitatur, posse intellectum mysterium propositum credere, nec quidquam ex parte voluntatis aliud requiri, quàm ut assensum non impediatur. Sed contra: actus enim Fidei divinæ est vera obedientia; sic enim ait Apostolus ad Romanos 10. vers. 16. *Non omnes obediunt Evangelio.* Idem ad Romanos 1. vers. 6. sic habet: *Acceperimus gratiam ad obediendum Fidei:* obedientia autem est actus voluntatis, & libera ac meritorea divinæ legis, seu præcepti Fidei adimpletio, & actus humanus; hic autem sine libero voluntatis consensu haberi non potest, ut Tomo præcedente, in tractatu de actibus humanis cum communi Doctorum sententiâ ostensum est.

Ostenditur ad Fidem non sufficere ut voluntas se habeat negativè.

IV. *Intellectus à motibus non necessitatur ad assensum Fidei.*

Hinc à fortiori sequitur, non posse subsistere eorum sententiam, qui docent, positâ applicatione mysterii, & consideratione motivorum, intellectum summo impetu rapi ad credendum illud mysterium, non minus quàm positis præmissis evidentibus rapitur ad assentiendum conclusioni scientifica. Qui dicendi modus tribuitur Holcoth in 1. quæst. 1. & aliis: Idem, ut testatur P. Turrianus Disp. 29. dub. 1. docuit Complutensis quidam Theologus; qui proinde asserbat actum Fidei non immediate, sed mediate tantum esse liberum, nempe prout est in potestate hominis se ad mysterii & motivorum considerationem applicare.

V. *Mysterio eodem modo à concionatore proposito quidam Fidem adhibent, quidam non adhibent.*

Hoc tamen, ut dixi, nullo modo subsistit: positâ enim frequenter multis simul eadem applicatione mysterii, aliqui credunt, alii non, sed in suâ infidelitate culpabiliter persistunt. Sic cum S. Paulus, ut habetur Act. 17. in Areopago concionaretur Atheniensibus, S. Dionysius & alii nonnulli dictis ab eo Fidem habuerunt, & ad religionem Christianam conversi sunt, aliis, qui eandem concionem audiverant, non conversis. Sic etiam Luca primo Zacharias Angelo nasciturum ipsi filium dicenti credere noluit, & propterea est punitus, ergo potuit credere, alioquin non fuisset ei data vitio incredulitas, ergo quando debite alicui per motiva applicatum aliquod mysterium, non necessitatur ad credendum. Unde sacra Scripturæ nos frequenter ad mysterii debite propositi assentiendum hortantur, & ab incredulitate absterrent, quorum tamen utrumque frustra fieret, si ubi res aliqua credenda ritè proponitur, non possit quis ei dissentire: sicut frustra quis alicquem hortaretur, ut assentiatur demonstrationi mathematicæ.

Frustra Scriptura ad credendum hortantur, frustra deterreri ab incredulitate.

VI. *Ad credendum debite propositum requiritur per se inclinatio voluntatis.*

Vera itaque sententia docet, etiam proposito, & debite per motiva applicato objecto, ut quis illud credat requiri positivam motionem voluntatis: ita S. Thomas hic, quæst. 2. art. 9. ad 2. & 1. 2. quæst. 17. art. 6. quem sequuntur Thomistæ. S. Bonaventura in 3. distinct. 13. art. 9. quæst. 2. Richar. art. 6. quæst. 1. Suarez hic, Disp. 6. Sect. 6. Turrianus Disp. 29. dub. 1. Cönnick Disp. 13. dub. 4. & Disp. 9. n. 73. & 74. & alii: quamvis illi, qui ex motibus credibilitatis aiunt evidenter convinci mysteria Fidei esse vera, dicere nequeant motionem voluntatis ad assentiendum mysteriis per Fidem, esse necessariam, cum jam aliunde juxta illos sit quis ad hunc assensum determinatus.

Quamvis dicere nequeant, requiritur ad Fidem voluntatis impulsus.

Probat ergo ex iis, quæ supra, n. 3. allata sunt, mihi quo ad hoc ostendendum videntur efficacissima. Deinde Marci ultimo, vers. 15. & 16. dicit Christus discipulis: *Prædicate Evangelium omni creatura: qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit: qui autem non crediderit, condemnabitur.* Et ibidem, vers. 14. Christus exprobrasse dicitur incredulitatem discipulorum: hæc verò manifestè arguunt ad actum credendi requiri libertatem, & consequenter volitionem, nec enim vel Fides laudem & præmium mereretur, vel incredulitas vituperium, nisi liberè exercerentur, essentque actus voluntarii, & morales.

VII. *Ostenditur motibus voluntatis esse ad actum Fidei necessarium.*

Ad laudem requiritur actus moralis.

SECTIO SECUNDA.

Uterius ostenditur ad actum Fidei requiri motionem voluntatis.

QUAMVIS ex iis, quæ Sectione præcedente dicta sunt, satis constat ad assensum mysterio per motiva credibilitatis applicato præbendum requiri inclinationem voluntatis, quia tamen multi non acquiescunt, res hæc, utpote non parvi momenti, aliis adhuc argumentis est firmanda, declarandumque quo pacto Fides, non quoad exercitium tantum, sed etiam quoad specificationem sit libera.

I. *Declaratur actum Fidei debere esse voluntarium & liberum.*

Apostolus ergo ad Romanos 10. cum Ifarè cap. 53. conqueritur; *Quis, inquit, credidit auctori nostro?* quod arguit actum credendi, libertati nostræ esse subiectum, & penes nos esse credere vel discredere, actum Fidei vel infidelitatis seu incredulitatis elicere, sicque libertatem nos hac in parte habere, non quoad exercitium tantum, sed etiam quoad specificationem. Hinc ulterius idem Apostolus ad Romanos 10. v. 10. *Corde, inquit, creditur ad justitiam, nomine autem cordis, ut ibidem notat S. Thomas, intelligitur voluntas.* Ad quam rem insuper Act. 8. v. 37. dixit Eunuchus Philippus: *Si credis ex toto corde, hoc est ex totâ voluntate, sicut de amore Dei passim dicitur, debere esse ex toto corde.*

II. *Apostolus ad Rom. 10. Istarè c. 53.*

Actus Fidei est liber non quoad exercitium tantum, sed etiam quoad specificationem.

Maximum etiam ad hoc asserendum sumitur fundamentum ex Conciliis. Inprimis itaque Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 6. ait: *Fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credendo vera esse, quæ à Deo revelata sunt:* quibus verbis clarè docet homines ad assensum mysteriis Fidei præbendum determinari liberè per voluntatem. Hoc ipsum expressis verbis tradiderat antea Concilium Arausicanum secundum can. 5. ubi dicitur: *Initium Fidei esse ipsam credulitatis assensum: eumque, inesse nobis per inspirationem Spiritus Sancti corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad Fidem.* In Concilio etiam Toletano 4. cap. 55. *Sicut, inquit, homo propria arbitrii voluntate serpenti obediens perit, sic propria mentis conversione quisque credendo salvatur.* Quibus Conciliorum testimoniiis optime insillit P. Hurtado hic, Disputat. 45.

III. *Docent Concilia Fidem esse debere liberam, adeoque includere voluntatem.*

Concilium Tridentinum, Arausicanum, & Toletanum.

Ratio demum à priori hujus asserptionis est; quia, ut in superioribus latè declaravimus, objectum formale Fidei est auctoritas divina obscure proposita, experientia autem competentum est intellectum solâ evidentia cogi, seu necessitari ad assensum: ut ergo cogatur hic & nunc, & capietur in obsequium Fidei, intervenire debet voluntas, suoque imperio eum ad assentiendum compellere.

IV. *Ratio à priori cur actus Fidei requiratur motus voluntatis.*